

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Zhodnocení platného právního stavu

Současná právní úprava zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru), ve znění zákona č. 183/2017 Sb. (dále jen „zákon o hasičském záchranném sboru“), která vytváří Hasičskému záchrannému sboru České republiky právní základ pro možnost požadování úhrady nákladů zásahu, a to vyvolaného úmyslným způsobením škody nebo zásahem nutným v souvislosti s dopravní nehodou, se v této oblasti jeví jako nevhodná, a to z důvodu možných interpretačních obtíží a celkové administrativní náročnosti. Zákon o hasičském záchranném sboru ve vztahu k nákladům zásahu opomíjí jiné mimořádné události dotýkající se provozu vozidel na pozemních komunikacích i mimo ně, vyjma dopravních nehod, tj. zmíněný princip se nevztahuje například na zahoření stojícího vozidla na parkovišti, přestože se jednalo o škodu hrazenou z pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, a přesto, že i s tímto typem zásahu se pojí nemalé finanční nároky na provedení zásahu hasičským záchranným sborem nebo jednotkami sboru dobrovolných hasičů.

Cíl návrhu

Předložený návrh zachovává princip náhrady konkrétní újmy související s náklady hasičského záchranného sboru nebo jednotek dobrovolných hasičů, na čemž je postaveno pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Dále se navrhuje rozšířit úpravu nákladů zásahu na újmu způsobenou provozem vozidla, na kterou se vztahuje pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, a která souvisí se zásahem hasičského záchranného sboru či jednotky sboru dobrovolných hasičů.

Podle ustálené judikatury je provozem vozidla chápána vyjma jedoucího vozidla i např. příprava k jízdě, bezprostřední úkony po ukončení jízdy, uvedení motoru do chodu (např. v garáži), samovolný pohyb vozidla, aniž by byl motor tohoto vozidla v chodu nebo situaci, při níž vozidlo vytvoří překážku pro ostatní účastníky provozu. Cílem je tedy postihnout všechny situace, na které se vztahuje pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

Předložený návrh si také klade za cíl zjednodušení administrativního postupu v dané oblasti, čehož lze docílit zmocněním Ministerstva vnitra k vydání prováděcího právního předpisu, ve kterém budou specifikovány údaje předkládané při uplatnění nároků na náhradu nákladů hasičského záchranného sboru nebo jednotek sboru dobrovolných hasičů za zásahy z důvodu vzniku újmy způsobené provozem vozidla. Cílem je tedy vytvoření právního základu pro unifikovaný tiskopis, který sjednotí aplikační praxi. Takovýto tiskopis bude obsahovat konkrétní údaje (např. popis události, dokumentace z místa mimořádné události – byla-li pořízena, čas zahájení zásahu, celková doba zásahu, celkové náklady) potřebné pro uplatnění nároků na náhradu nákladů hasičského záchranného sboru nebo jednotek sboru dobrovolných hasičů při zásahu v souvislosti s újmou způsobenou provozem vozidla.

Dopady návrhu na státní rozpočet, na rozpočty krajů a obcí

S návrhem nejsou spojeny požadavky na zvýšení státního rozpočtu a rozpočtu samosprávných celků.

Soulad s ústavním pořádkem a mezinárodními smlouvami

Návrh zákona není v rozporu s ústavním pořádkem České republiky, resp. mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

Soulad s právem Evropské unie

Návrh zákona není v rozporu s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami Evropské unie.

Zhodnocení dalších dopadů

Nepředpokládají se zásahy do podnikatelského prostředí. Návrh nepřináší žádné dopady na životní prostředí a jeho ochranu. Nezasahuje do ochrany soukromí a osobních údajů, nevytváří korupční rizika, ani nemá žádné dopady ve vztahu k rovnosti příležitostí a postavení mužů a žen, protože neupravuje žádné oblasti vztahů odlišně pro muže a ženy. Nemá žádné dopady ani do sociální oblasti a na bezpečnost nebo obranu státu.

Odůvodnění návrhu, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení

Považuje se za potřebné použít ustanovení § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého může Poslanecká sněmovna s návrhem zákona vyslovit souhlas již v prvním čtení. Důvodem je přijetí navrhované právní úpravy tak, aby nabyla účinnosti 1. ledna 2021, tj. účinnost navrhované právní úpravy bude souběžná se zúčtovacím obdobím, což současně při dostatečné legisvakanci vytvoří potřebné předpoklady pro následnou aplikační praxi. Navrhovaná právní úprava se dále věcně dotýká působnosti resortů Ministerstva vnitra a Ministerstva financí, se kterými proběhla ve vztahu k předloženému návrhu konzultace na odborné úrovni. **S ohledem na uvedené se navrhuje Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky vyslovit souhlas s navrhovanou právní úpravou již v prvním čtení.**

Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1

Dochází ke zpřesnění úhrady nákladů ve vztahu k provedení zásahu ze strany hasičského záchranného sboru kraje, záchranného útvaru nebo jednotky sboru dobrovolných hasičů obce. Zásahem se rozumí činnost jednotky hasičského záchranného sboru kraje, záchranného útvaru nebo jednotky sboru dobrovolných hasičů obce od výjezdu po dokončení likvidačních prací, respektive po návrat do místa dislokace těchto jednotek.

K bodu 2

Ve vztahu k novelizačnímu bodu 1 se jedná o stylistickou úpravu.

K bodu 3

Určitým způsobem se rozšiřuje a zejména zpřesňuje úhrada nákladů zásahu z důvodu vzniku újmy způsobené provozem vozidla. Jedná se o újmu způsobenou provozem vozidla, kterou lze uhradit pojišťovnou, Českou kanceláří pojistitelů nebo Ministerstvem financí v souladu se zákonem o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a která si vyžádala zásah jednotky hasičského záchranného sboru či jednotky sboru dobrovolných hasičů, a to včetně likvidačních prací. V případě pojišťoven se postupuje podle zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a v případě plnění Ministerstvem financí jde o plnění, které se vztahuje k provozu vozidel s výjimkou z daného pojištění.

K bodu 4

Novelizační bod zpřesňuje právní úpravu ve vztahu k úmyslnému protiprávnímu jednání u úhrady nákladů vzniklé při zásahu hasičského záchranného sboru kraje, záchranného útvaru nebo jednotky sboru dobrovolných hasičů obce.

K bodu 5

Jedná se o zpřesňující vymezení, komu náleží úhrada nákladů v případě zásahu provedeného na výzvu operačního a informačního střediska hasičského záchranného sboru kraje, pokud je tento zásah spojen s úmyslným protiprávním jednáním osoby. Oprávnění hasičského záchranného sboru kraje a záchranného útvaru překročit o výši uhrazených, resp. vymožených a převedených nákladů zásahu příslušné závazné ukazatele výdajů státního rozpočtu se vztahuje jak na náklady podle odstavce 1 písmene a), tak písmene b).

K bodu 6

Jedná se o legislativní změnu v návaznosti na úpravu podle novelizačního bodu 3.

K bodu 7

Jde o upřesnění formy úhrady nákladů za zásah. Formu a obsah konkrétně stanoví prováděcí předpis. Současná praxe bude nedotčena. Stále tedy platí, že hasičský záchranný sbor kraje uplatňuje obecně úhradu nákladů i za zřizovatele jednotky sboru dobrovolných hasičů obce. V případě újmy vzniklé úmyslným protiprávním jednáním osoby vydává hasičský záchranný sbor kraje za zřizovatele jednotky sboru dobrovolných hasičů obce samostatné rozhodnutí, které obsahuje konkrétní částku, která je nárokována v případě zásahu iniciovaného jednáním podle odstavce 1 písm. a) ve prospěch uvedeného zřizovatele a na jeho účet. Pokud povinná osoba částku stanovenou rozhodnutím dobrovolně neuhradí, je na zřizovateli, aby přistoupil k vymožení této částky. Obdobně uplatňuje za zřizovatele i náhradu nákladů vůči pojišťovnám. Úhrada nákladů vzniklých při zásahu jednotky sboru dobrovolných hasičů obce je vždy hrazena přímo na účet zřizovatele jednotky sboru dobrovolných hasičů obce.

K bodu 8

Návrhem dochází ke zpřesnění a sjednocení náhrady nákladů podle § 44 odst. 1 formou paušálu.

K bodu 9

První věta je koncipovaná jako vyvratitelná domněnka. Dále se navrhuje zmocnění pro vydání prováděcího právního předpisu ze strany Ministerstva vnitra. Prováděcí právní předpis stanovuje formu a náležitosti uplatňování nároků na úhradu nákladů zásahu z důvodu vzniku újmy způsobené provozem vozidla. Cílem zmocnění pro vydání prováděcího právního předpisu

je vytvoření tiskopisu, který bude ve vztahu k uplatnění nároku ze strany hasičského záchranného sboru obsahovat nezbytné informace o události (typ události, datum a místo události a její popis), jednotkách provádějících zásah (identifikace těchto jednotek, jejich činnost v rámci zásahu a doba jeho trvání), účasti Policie České republiky, případně o účastnících např. dopravní nehody, celkových nákladech, které budou uhrazeny a dokumentace z místa události. Může být též pořízena videodokumentace či fotodokumentace ze zásahu jednotky.

K čl. II

Přechodným ustanovením se zajišťuje, aby aplikace nové právní úpravy dopadla až na úhradu nákladů za zásahy hasičského záchranného sboru nebo jednotek sboru dobrovolných hasičů, které nastaly po nabytí účinnosti tohoto zákona, přičemž úhrada nákladů u zásahu, který je zahájen přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, ale dokončen v době účinnosti navrhované novelizace se bude dotýkat toliko úhrady nákladů za zásah při dopravní nehodě.

K čl. III

Navrhuje se stanovit účinnost zákona 1. ledna 2021.

V Praze 10.3.2020

Jan Hamáček, v.r.